

Partenadis da vischnancas

Tips e trics da l'Associaziun da las vischnancas e da l'Uniun da las citads svizras

■ **Partenadis da vischnancas e citads èn vegnids iniziads ils onns 1950 sin nivel europeic. L'idea primara è stada da contribuir sin il stgalim communal a la reconciliaziun en l'Europa suenter ils eveniments terribels da la Segunda Guerra mundiala.** Dapi lura datti er en Svizra regularmain novs partenadis, sin nivel naziunal ed internaziunal, principalmain per enritgir ils contacts culturals ed umans. Per part vegnan er resguardads interess economics, per part vegnan tgiradas las relaziuns en il rom d'activitads da padrinadi.

I dat vischnancas e citads che discuran pli gugent d'«amicizias» che da «partenadis». La fin finala dependi da las activitads che vegnan realisadas da las

autoritads e da la populaziun. Ils dus «partenaris» u «amis» decidan, schebain quellas duain avair lieu en il

rom d'in partenadi stipulà a moda uffiziala ubain esser l'expressiun d'ina relaziun amicala.

In pèr furmas da collavuraziun pussaivlas: barat cultural; collavuraziun tranter baselgias e scolars; collavuraziun en il champ social; cussegliaziun da las autoritads e dals uffizis per schliar incumbensas d'infrastructura; visitas vicendaivlas d'autoritads ed uniuns; barat da scolar(a)s. In pèr vischnancas e citads tgeran questas spezias da relaziuns il medem mument, ma cun differents partenaris.

Partenadis tranter vischnancas ston vegnir structurads. Ed els dovran ina gronda acceptanza en la vischnanca. Par garantir la cuntinuitad da la collavuraziun tranter las vischnancas dovri ina structura d'organisaziun minimala cun clers champs d'incumbensas. Natiralmain dovri er meds finanzials per realisar in partenadi cun success. Bleras vischnancas han previs per quai en il budget in post d'expensas annual.

Situaziun dals partenadis en Svizra

A l'entschatta dal 21avel tschientaner tgeravan var 350 vischnancas e citads contacts cun autras vischnancas svizras e 277 vischnancas avevan contact cun partenaris a l'exteriur. In dals partenadis ils pli constants ed intensivs, e perfin cun in'atgna fundaziun, è quel tranter las citads da Winterthur e da La Chaux-de-Fonds.

I suonda ina survista d'activitads existentas en furma da chavazzins:

Partenadis / amicizias

Populaziun (amicizias, barat da seniors, contacts socials, dimoras da vacanzas, dimoras d'au pair, spassegiadas); Giuventetgna / furmaziun (barats d'uffants, d'emprendist(a)s, da magisters e magistras e da scolar(a)s, champs da giuvenils).

Autoritads (contacts uffizials, cuminanza d'administraziun, cumpagnia, raits da partenadis); Funcziunaris (persuna d'administraziun, polizia da la citad, pompiers).

Medias (columnas u fanestras davart la vischnanca da partenadi en las gasettas correspudentas, emissiun da radio cuminaivla).

Occurrenz / projects (contact tranter las plaivs, cortegis, invitaziun a festivtads, participaziun ad exposiziuns d'industria e mastergn, vendemia).

Art (barat d'artists, exposiziuns); Cultura (barat cultural, barat tranter las chasas da cultura); Musica (chors, orchesters); Teater; Uniuns; Sport.

Padrinadis / projects d'agid e da svilup

Agid da muntogna, agid finanziel, agid umanitar, projects da reconstrucziun, promoziun da la scolaziun.

La Chaux-de-Fonds (maletg) tgera in partenadi intensiv cun Winterthur.

FOTO: ANIDAAT / CC BY-SA 4.0

Tips e trics per ils partenadis

Dimensiun e cuntinuitad

Per decider davart la dimensiun d'in partenadi èsi inditgà da mussar blera flexibilitad. El po esser organisà a moda fitg intensiva, cun numerusas activitads, tant sin plaun da las autoritads sco er da la populaziun. El po dentant er sa limitar ad activitads punctualas u sectorialas, cun realisar per exempel in barat cun in'uniun da sport u ina classa da scola. Savens s'extenda l'activitad da barat adina dapli ed i sa dattan projects spontans da tschertas gruppas da la populaziun (p.ex. d'uniuns) e che enritgeschan uschia il partenadi.

Per in bun partenadi è impurtanta surtut la cuntinuitad dals contacts e da las activitads realisadas. Ina collavuraziun planisada a media vista po vegnir garantida tant da las autoritads sco da purtaders privats.

Rolla da las autoritads e da purtaders privats

In partenadi cumenza savens cun ina cunvegnescha uffiziala tranter duas vischnancas. Quella po er succeder en furma d'ina charta che vegn sutscritta entaifer in'occurrènz festiva. La rolla che las autoritads giogan suenter concernent la realisaziun da las activitads è fitg variabla e colliada stretgmain cun l'activitad da purtaders privats e d'instituziuns.

Tge activitads èn realisablas?

Art / cultura: Numerus projects pon avair lieu en il rom d'activitads da barat

tranter chasas da cultura e d'art sco er tranter teaters; il pli savens vegnan menziunadas qua exposiziuns d'artists da las duas vischnancas u er da las duas regiuns involvidas. Er barats e dimoras vicendaivlas d'artists sezs èn pussaivels.

Autoritads: La gronda part dals partenadis sa dattan tras las autoritads. Lezzas tgeran per regla er vinavant ils contacts, cur ch'ìls projects da la populaziun funcziuneschan. En intgins cas sa limitechan ils partenadis sin contacts tranter las autoritads; i sa tracta savens da vischnancas vischinas che realiseschan projects da cooperaziun en il sectur da l'administraziun. Las autoritads pon dentant er crear veritablas «raits da partenadis» (p.ex. relaziuns trilaterals).

Funcziunaris: Savens profitesch vischnancas da la pussaivladad d'in partenadi per realisar activitads da barat cun l'agen personal. Exempels concrets tanschan da la polizia da la citad fin als differents secturs da l'administraziun. Er per ils emprendists e las emprendistas existan en quest connex interessantas pussaivladads da barat.

Giuventetgna / furmaziun: Las activitads da barat da giuvenils èn fitg popularas en il rom da partenadis ed èn er uschiglio fitg derasadas. Ellas concernan scolar(a)s, emprendist(a)s sco er magisters e magistras sin tut ils plauns da scola. Ellas pon vegnir realisadas en gruppas (barat da classes, champs da giuvenils) u sco barat da singuls (surtut per emprendist(a)s). Activitads da barat sin plaun da scola han lieu savens er odaifer ils partenadis.

Manaschis: Manaschis han la pussaivladad da sa participar ad in partenadi surtut cun activitads da barat e stages per emprendist(a)s u per emploiad(a)s. Sco en il rom da barat da classes existan talas activitads er odaifer ils partenadis.

Medias: Sper reportaschas davart activitads ch'han lieu en il rom d'in partenadi, han las medias localas la pussaivladad da realisar agens projects: per exempel ina rubrica regulara en la gasetta cun infurmaziuns davart la vischnanca da partenadi u in'emissiun da radio cuminaivla. Emploiads da las medias localas han ultra da quai la pussaivladad d'organisar curts stages u barats.

Musica: La musica vegn definida sco lingua universal. Er en il rom da partenadis fa ella part, e quai en furmas fitg differents. Ils exempels numnads il pli savens èn contacts tranter chors e musicas instrumentals. Ulteriuras pussaivladads èn contacts tranter bands da musica moderna e tranter orchesters. Ils contacts pon avair lieu tant en il rom da barats, d'emprovas da musica cuminaivlas u da concerts publics. Las gruppas da musica sa participesch savens er sco giasts ad occurrenz uffizialas da las duas vischnancas da partenadi.

Occurrenz / projects: Sut quest punct chatt'ins activitads che pertutgan grondas parts da la populaziun u projects cun caracter spezial. Tar quellas tutgan segiramain invitaziuns a festivtads u cortegis; ellas sa drizzan a l'entira populaziun dal partenari u a tschertgas gruppas (p.ex. uniuns).

Populaziun: Manegiadas èn qua activi-

tads cun persunas che na sa participesch betg sco commembers d'ina tscherta gruppa u instituziun organisada (uniun, scola, administraziun), ma bain che fan part dal partenadi sco «simplas» burgaisas e burgais. En quest rom vegnan per exempel l'entira populaziun d'ina vischnanca envidada ad in'occurrènz speziala: spassegiada cuminaivla, visita da la vischnanca u citad da partenadi u invitaziun ad ina festa locala. Tut tenor il dumber dals participants dovri natiralmain differents mesiras logisticas (p.ex. transport cun bus u tren spezial).

Sport: Sco la musica vegn er il sport adina puspè considerà sco «lingua universal». Igl è pussaivel da stabilir contacts tranter las numerusas uniuns da sport u d'integrar in eveniment da sport (p.ex. turniers per differents gruppas da vegliadetgna) en autras activitads.

Surmuntar ils cunfins linguistics

Il sguard sur ils agens cunfins da la vischnanca e da la citad avra ils eglis per problems e quitads dals partenaris e schlargia er l'agen orizont. Quai po svegliar impuls impurtants per l'atgna activitad. Spezialmain impurtantas èn questas relaziuns, sch'ellas vegnan tgeradas cun ina citad u ina vischnanca d'ina altra gruppa linguistica.

Dus patratgs principals dirigian ils partenadis da vischnancas da differents regiuns linguistics:

1. Ils partenadis promovon a moda simpla il contact intercultural: exempels concrets mussan che projects cuminaivels da vischnancas da differents regiuns linguistics pon esser ina via interessanta e savens fitg tgunscha per far punts a l'intern dal pajais e per promover l'uniun naziunala. Bleras giadas sa laschan concepir cun paucs meds occurrenz variadas e captivantas. Bunas pussaivladads – che surpaskan ils contacts tranter las autoritads uffizialas – porschan barats tranter uniuns da musica e da sport, barats da scola sco er barats tranter artistas ed artists e funcziunaris e funcziunaris.

2. Las activitads per promover la chapientscha sa restrenschan savens a gruppas specificas sco scolars, emprendists e persunas d'instrucziun ed excludan cun quai grondas parts da la populaziun. Ils partenadis da vischnanca sa drizzan a l'entira populaziun. Els han l'avantatg ch'ins po integrar tut tenor project gruppas eterogenas, gea schizunt tut ils abitants da las differents vischnancas.

Persunas cumpetentas ch'han gia fatg experientschas cun partenadis van d'accord: la tema latent ch'in partenadi construeschia barrieras linguistics scumpara spert e na sa mussa mai sco in problem insuperabel. Ins communitgescha cun mintga lingua disponibla, er cun «mauns e pes». In avantatg è franc che bleras activitads han lieu sin in nivel nunverbal. Quai pussibilescha inscunters spontans, per exempel en il rom d'occurrenz musicalas u sportivas.

Ils custs d'in partenadi dependan sa chapescha da la frequenza e da l'impurtanza dals projects realisads. Per ordinari n'èn els betg il problem. Pussaivladads da spargnar datti dapertut: per organisar visitas vicendaivlas pon ins per exempel profitar da l'infrastructura communal u ch'ìls giasts pernotteschan tar persunas privatas.

La presentaziun:

Dossier «Partenadis da vischnancas».

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=xx
www.chatta.ch

Las citads partenarias da Heilbronn en Germania – tranter auter la citad da Solothurn.

FOTO: MEMORINO / CC BY-SA 3.0